

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hermanni Conringii De Pace Civili Inter Imperii Ordines Religione Dissidentes Perpetuo Conservanda Libri Duo

Conring, Hermann

Francofurti ; Lipsiae ; Wittebergae, 1680

§. I. Explicatur cooperatio indirecta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9585

Hæc singillatim demonstramus.

RATIO I.

PAX ejusmodi hæresitum directe tum indirecte cooperatur.

Utramque cooperationem descripsimus sect. 3. n. 1. & 3. Cum vero directa ex indirecta clarius elucescat, hanc illi præmittimus.

§ I.

Explicatur cooperatio indirecta.

Ea PAX indirecte cooperatur hæresi quæ sancit illius tolerantiam, exclusis circumstantiis excusantibus, sive eo etiam casu, quo tolli posset ac deberet. Id agit PAX, quam desiderant Protestantes, indirecte ergo hæresi cooperatur. Propositio patet ex indirectæ cooperationis natura se&. 3. §. 1. tradita. Assumptionem probamus:

I. PAX Religionis, quam stabiliri & ampliari volunt Protestantes, est perpetua juxta art. 12. Extenditur ergo in eum quoque casum, quo hæresis tolerari non posset nec deberet, sublatis videlicet causis excusantibus, que sunt majoris boni obtentio aut majoris mali depulsio. Ejusmodi enim circumstantias esse mutabiles tum natura hæresium, quæ ætatem perpetuam non ferunt, tum mutabilis rerum humanarum conditio convincit.

II. Eadem PAX est *absoluta & inconditionata* juxta cit. art. 12; excludit ergo causas excusantes. At soluta enim & inconditionata non foret, si à circumstantiis urgentis necessitatis dependeret. His autem sublatis, imminuta v. gr. hæreticorum multitudine aut potentia, Princeps jure divino tenetur scelera & vel maxime hæresin, eorum gravissime punire & extirpare. Quod cum non facit, aut se non facturum promittit, indirectæ cooperationis manifeste reus est.

Neque obstat, quod PAX Religionis videatur initio solum
con.

conclusa usque ad amicabilem Religionis compositionem. Nam primo etsi Catholici hac conditione adjecta conscientie suae consultum cupiebant tamen Protestantes paulo antequam PAX Religionis concluderetur, die 7. Septembris, Anno 1555 clausulam *absolute & inconditionata perpetuitatis* à FERDINANDO I extorserunt: Pacem alioqui temporariam & instabilem fore causantes, ut constat ex actis publicis apud Lehmannum. Cum *eadem perpetuitatis clausula*, PAX Religionis confirmata fuit in Comitibus Anno 1557 Rarisbonæ, Anno 1559 Augustæ sub eodem FERDINANDO I, & postremo iterum Augustæ Anno 1566 sub MAXIMILIANO II.

Deinde etsi conditio compositionis amicabilis, si eam non sequi contingat, per clausulam Pacis perpetuæ exclusa non fuisset, nihilominus PAX Religionis perpetua foret. *Conditio enim impossibilis habetur pro non adjecta* Cap. fin. de condit. appol. in despons. vel aliis contract. Non autem magis possibilem aut sperandam esse amicabilem compositionem hæresis cum fide Catholica, quam concordiam ignis & aquæ, lucis & tenebrarum, Christi & Belial, experientia à Christo nato docuit Idem Germani experimur Nam cum initio sæpius ejusmodi compositio, in Comitibus maxime, tentata fuerit, nunquam tamen successit. Ideoque post annum 1566 Cæsar & Status Imperii de ea re velut desperata in Comitibus nunquam amplius deliberarunt, sed tam Catholici quam Protestantes in Pace Religionis *tanquam lege fundamentali Imperii* acquiescunt.

Denique etsi daremus hanc conditionem simpliciter adjectam & possibilem esse, illicita tamen foret. Facile enim inciderent tempora, quibus, si remedia mollia nihil proficerent, Cæsar & Catholici absque periculo hæresin vi coercere & tollere possent, ideoque ex officio, quo gladium portant, deberent.

Hæc perpetuitas omnes conditiones Paci Religionis inferas reddit illicitas quatenus Religionem Catholicam adversantur; etsi aliqua ad tempus pro circumstantiis duraturæ necessitatis

licite

licite iniri possent. Transfert enim illas ad permissionem tertii generis sive cooperantem sect. 3 §. 12 & 3 explicatam; quia extendit heresis tolerantiam ad eos casus, quibus impediri posset ac deberet. Ex quo capite, qualiscunque PAX jam sancitur, illicita erit; si PAX Religionis in ea confirmetur.

§. II.

Explicatur cooperatio directa.

Directe cooperari malo, est ea agere, qua suapte natura ad peccatum ordinantur, vel esse partem aut socium peccati sive actionis criminosa, ut constat ex sect. 3. §. 3. Utroque modo PAX Religionis & quavis illi similis directæ cooperationis rea esse convincitur. Priori modo præstant hæresi auctoritatem juris publici, quod ad eam stabiliendam, augendam, defendendam ordinatur quaduplici ratione.

Nam I. Hæretici jure divino & humano infames vi hujus Pacis inter publicas & fundamentales Imperii leges receptæ obtinent Statum illæstæ dignitatis; detrahunt enim hæresi & Apostasiæ omnis infamia sive juris sive facti, art. 5. & 11,

II. Regula annectens jus reformandi, alto scilicet Imperio ex se ordinatur ad hæresin augendam, imo in totum Imperium introducendam, si plures potentioresque Principes & Status à fide deficient, aut protestantes hæreditate vel alio juris titulo Catholicas ditiones suas faciant. Hanc regulam deduci ex art. 1 & 11 Pacis Religionis diximus sect. 1 §. 3. Quam confirmat perpetua praxis, & auctoritas FERDINANDI. II. Is enim in pace Pragensi Electori Saxonie petenti libertatem Religionis pro Provinciis Austriacis, dictam regulam opposuit & firmavit asserens, quod aliis Statibus concessum sit (ut jus Religionis sublimi Imperio seu juris dictioni territoriali cohæreat) id Casari illicitum & vetitum esse non debere.

III. Iisdem in Tribunali Casareo conceditur jus & actio ad spolia Catholicis ante Tractatum Passaviensem erepta retinenda & vindicanda. Itidem ad Confessionem Augustanam in ditione